

Фиқҳ дарслари (214-дарс) Сутра ҳақида

19:00 / 19.01.2023 1923

Энди намозда сутра масаласига оид матнларни ўрганамиз.

Кичик масжидда намозхоннинг олдидан ўтиш ила гуноҳкор бўлинади.

Бу ҳукмга қуйидаги ҳадиси шариф далилдир:

نَعْلَمُ بِرَأْيِنَا يَرْأَى مَلَكُ الْجَنَّةِ وَلَقَدْ أَنْتَ لَهُ مَلِكًا
وَلَكَ مُلْكُ الْجَنَّةِ إِنَّمَا يَرَى مَلَكُ الْجَنَّةِ وَلَكَ مُلْكُ الْجَنَّةِ
إِنَّمَا يَرَى مَلَكُ الْجَنَّةِ وَلَكَ مُلْكُ الْجَنَّةِ وَلَكَ مُلْكُ الْجَنَّةِ

وَأَرْهَشْ وَأَمْوَيْ نِيْعَبْ رَأْلَقْ يَرْدَا
سَمْحَلْ أَوْرَ دَنْسْ.

Абу Жұхайм розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Агар намозхоннинг олдидан ўтувчи киши ўзига нима (гуноҳ) бўлишини билганида эди, (намозхоннинг) олдидан ўтишдан кўра қирқ (йил, ой, кун) тўхтаб туриш унинг учун яхшироқ бўлар эди», дедилар».

Абу Назр (ҳадисни Бусрдан ривоят қилган ровий:) «Қирқ кун» дедими, ёки «ой», ё «йил»ми, билолмадим», деган».

Бешовлари ривоят қилишган.

Аммо ундан бошқа жойда саждагоҳига назар солиб ўқиётган намозхоннинг кўзи етадиган жойдан ўтган гуноҳкор бўлади.

Бу ҳолатда кўзи етадиган жой сажда қиласидиган жой бўлади. Буни кўпчилик уламолар таъкидлаганлар.

Агар намозхон дўкон устида ўқиётган бўлса ва олдидан ўтаётган одамнинг аъзоси аъзоларига тенглашса, ўтувчи гуноҳкор бўлади.

Бундаги «дўкон»дан мурод, қадимда савдогарлар растанда ўзлари ўтириб, атрофига савдо молини ёйиб қўядиган сўри – каравотлардир. Уларнинг баландлиги ҳар хил бўлган. Агар дўкон соҳиби каравотнинг устида намоз ўқиётган бўлса-ю, унинг олдидан ўтувчининг бўйи дўкондан паст бўлса, ўтувчи гуноҳкор бўлмайди, акс ҳолда гуноҳкор бўлади.

Буларнинг ҳаммаси намозхоннинг икки қошидан бирининг тўғрисига санчиб қўйилган бир аршин узунлигидаги ва бармоқ йўғонлигидаги сутраси бўлмаган ҳолатдадир.

«Сутра» деганда намозхоннинг олдидан бирор нарса ўтмаслиги учун қўйилган тўсиқ тушунилади.

«Сутра»ни ҳанафий ва моликий мазҳаблари мандуб, шофеъий ва ҳанбалий

мазҳаблари мустаҳаб, деганлар.

Девор, устун, найза, асо, бошқа бирор нарса сутра бўлиши мумкин. Ҳеч нарса топилмаса, битта чизиқ чизиб қўйилса ҳам бўлади. Мақсад, намозхоннинг олдидан бирор нарса ўтиб, кўнглини бузмасин, хусусан, шайтон васваса қилмасин.

نَعْ، نَعْ هُللا يَضْرَةَ حَلَطْ نَعْ
مَلْسَوْهِيلْعَهَللا يَلْصَيْبَنْلَا
هَدِيَنْيَبْ مُكْدَحْأَعَضَوْأَذِي» بَلَاق
الَّوِيلَصُيْلَفَلْحَرَلَأَرْخُومَلْثَم
هَاور . «كَلَذَءَارَوْرَمْ نَمَلَابُي
يَذْمُرْتَلَاوَدُوا دُوبَأَوْمَلْسُم

Толұа розияллоғу аңхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Қачонки бириңиз олдига әгар сүянчиғиқалик нарсаның қойынан, унинг ортидан ким үтганига эътибор бермасдан намозни ўқийверсін», дедилар».

Муслим, Абу Довуд ва Термизий ривоят қилишган.

يَضَرْ دَوْسَأْلِنْبَرْ دَأْقَمْلِنَعْ
لُوسَرْتْيَأْرَامْ لَأْقُونَعْ هَلْلَا
مَلْسَوْهَلْلَعْ هَلْلَا يَلْصَهَلْلَا

اَلْوَدُومَعَ اَلْوَدُوعَى لِإِيْلَصُّي
هِبْجَاحَى لَعْهَلَجَى لَرَحَشَ
هَلْدُمْصَيَ اَلْوَرَسْيَى لَهَلْنَمْيَى لَهَ
هَدْمَحَى وَهَدْوَادَهُبَأْهَارَهَدْمَصَ.

Миқдод ибн Асвад розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг бир шохга ёки устунга, ёхуд дарахтга қараб намоз ўқиётганларини кўрсам, албатта, ўша нарсани ўнг ёки чап қошларининг тўғрисига олиб ўқиётганларини кўрдим. У нарсага тўппа-тўғри турмас эдилар».

Абу Довуд ва Аҳмад ривоят қилишган.

И момнинг сутраси кифоя қиласди.

نَأْ : إِمْنَعُهَلَيْضَرَرْمُعْنَبَرَنَعَ
مَلْسَوْهِلَعَهَلَى إِلَصَّيَبَنَلَ
يَلَصُّيَفُهَلَرْحَلَهَلُزَكْرُيَنَأَكَ
يَذْمُرْتَلَهَلَإِسْمَخَلَهَلَهَلَهَلَ.

Ибн Умар розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга калта найза санчиб бериларди ва у зот ўшанга қараб намоз ўқир эдилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

Саҳобалардан бири «ҳарба» ёки «аназа» деб аталаған калта найзани күтариб юрар эди. Очиқ жойларда намоз үқиладиган бўлса, уни Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг тўғриларига санчиб қўйиларди. Ўша найза тўсиқ вазифасини ўтар эди. Имомнинг тўсиғи қавмга ҳам тўсиқ ҳисобланарди.

Ўтиш эҳтимоли ва йўл бўлмаганда уни тарк этиш жоиздир.

Намозхоннинг олдиdan бирор нарсанинг ўтиш эҳтимоли бўлмаса, намоз үқилаётган жой йўл бўлмаса, сутра қўймай намоз ўқиса ҳам бўлади.

يَضَرِّسْ أَبَعْنْبُلْضَفْلَانَعَ
لُوسَرَأَنْأَتَأَلَاقَأَمْؤْنَعُهَلَلَا
مَلْسُوْهِلَعَهَلَلَايَلْصَهَلَلَا
سْأَبَعْهَمَوَأَنَلَهَيَدَابِيَفُنْحَنَوَ
نْيَبَسْيَلَءَارَحَصِيَفِيَلَصَفَ
هَبْلَكَوَأَنَلَهَرَامَحَوَهَرْتُسَهَيَدَيِ
يَلَأَبَأَمَفَهَيَدَيِنْيَبِنَأَثَبَعَتَ
هُوَادُوَبَأَهَوَرَهَلَذَ.

Фазл ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Сайҳонликда турғанимизда ҳузуримизга Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам келдилар. Аббос у зот билан бирга эди. Бас, у зот саҳрода намоз үқидилар. Олдиларида сутра йўқ эди. Бизнинг урғочи эшагимиз ва бир ит олдиларида ўралашиб юрарди. У зот эътибор қилмадилар».

Имом Абу Довуд ривоят қилган.

Агар сутра бўлмаса ёки ўтувчи намозхон билан сутрасининг орасидан ўтса, (намозхон уни) тасбех ёки ишора билан қайтаради.

يْنْ طَقَرَدَلَا وَكَلَامَ وَدُوَادِيْبَأَلَوْ
اُوَارْدَاوْ، عَيَّشَةَ الْصَّلَاعَطَقَيِّيْلَ
وَهَمَّمَنِإِفْ، مُتَعَطَّسَالَامَّ
نَاطِيَّشْ.

Абу Довуд, Молик ва Дора Қутнийнинг ривоятида:

«Намозни ҳеч нарса кесмайди. Қудратингиз етгунча қайтаринг. Бас, у шайтондан бошқа нарса эмасдир», дейилган.

Яъни, бу «Намоз ўқиётганингизда олдингиздан ўтувчини қудратингиз етганича қайтаринг, у шайтондан бошқа нарса эмасдир», деганларидир. Бу қайтариш намозхоннинг «Субҳаналлоҳ!» деб тасбех айтиши ёки ишора қилиши билан бўлади. Аёл кишилар эса ўнг қўлини чап қўлига уриб, овоз чиқариш ила қайтарадилар.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди